

Datum
2021-06-16Dnr
21NHU1Sida
9(29)**§ 74 Remiss från KTM, Remiss för beslut hos kommunalförbundets medlemmar; Bussgods i Västernorrland AB:s framtid**Diarienummer: 21NHU290
Ärendansvarig: Roger Wetterstrand
Handläggare: Henric Fuchs**Ärendebeskrivning**

Kommunalförbundets direktion har diskuterat och berett frågan om Bussgods i Västernorrland AB:s framtid. Efter att ha utrett frågan har kommunalförbundet landat i att föreslå kommunerna och regionen i länet två alternativ:

- i första hand att besluta förvärva en tredjedel av aktierna i Bussgods i Norr AB, och
- i andra hand besluta om att inleda en försäljning av Bussgods i Västernorrland AB.

Kommunalförbundet får i enlighet med förbundsordningen (§ 15) inte köpa eller sälja aktier i andra bolag utan kommunernas och regionens godkännande. Vidare understryker kommunalförbundet att det måste råda samstämmighet bland länets sju kommuner och regionen, antingen för att köpa aktier och bli en del i Bussgods i Norr AB eller att sälja Bussgods i Västernorrland AB till en av två intresserade spekulanter, vilka är anonyma med anledning av affärssekretess.

Vidare meddelar kommunalförbundet att om det inte råder enighet i länet kring ett av de enskilda förslagen, att köpa aktier i Bussgods i Norr AB eller sälja Bussgods i Västernorrland AB, kommer det i sin tur innebära att Bussgods i Västernorrland AB kommer fortsätta drivas tillsvidare.

Förbundet önskar ett svar från kommunerna och regionen senast 31 maj 2021.

Bakgrund

I februari 2016 beslutade kollektivtrafikmyndigheterna i de fyra nordligaste länen att utreda möjligheterna att sammanföra bussgodsverksamheterna till en gemensam organisation, Bussgods i Norr AB.

Ordförandens sign Hans Backlund	Justerandens sign Dennis Moström	Exp den	Utdragsbestyrkande
---	--	---------	--------------------

Datum
2021-06-16Dnr
21NHU1Sida
10(29)

Fram till våren 2017 ägde kommunalförbundet 47,1 procent av aktierna i Bussgods i Västernorrland AB. Under mars 2017 köpte kommunalförbundet resterande aktier i bolaget (52,9 procent) till en köpeskilling om cirka 1,7 miljoner kronor som en del i förberedelserna inför ett samgående i ett gemensamt bussgodsbolag – Bussgods i Norr AB. Säljande parter var externa bussbolag som fram till dess hade varit delägare i bolaget. Det konstaterades att affären (som genomfördes 31 mars 2017) inte hade gått rätt till då kommunerna och regionen inte givits möjlighet att ta ställning till köpet av aktier i förväg, vilket regleras i förbundsordningens § 15.

Kort därefter valde Region Jämtland Härjedalen att ställa sig utanför fusionen med Bussgods i Norr AB samt avyttra sitt eget bolag (Bussgods i Jämtland AB) till en privat aktör. Den gemensamma processen med att bilda Bussgods i Norr AB pausades då de fyra tilltänkta delägarna blev tre.

Under 2018 behandlades frågan i kommunernas och regionens fullmäktige, vilka enhälligt beslutade om ett samgående mellan de tre nordligaste länen i ett gemensamt bussgodsbolag (Bussgods i Norr AB) genom att förvärva en tredjedel av aktierna i bolaget vardera.

I slutet av 2018 valde Norrbotten att pausa fusionen av det egna bussgodsbolaget med Bussgods i Norr AB och startade en översyn av bolaget med anledning av ett stort underskott i verksamheten, som 2018 uppskattades till cirka 9 miljoner kronor. För 2019 uppgick Bussgods i Norrbotten AB:s underskott till minst 10 miljoner kronor.

I maj 2019 meddelade så Region Norrbotten att man avbröt processen med att fusionera Bussgods i Norrbotten AB samt att man skulle inleda en process med att avveckla det egna bolaget (Bussgods i Norrbotten AB). Avvecklingen skulle slutföras under 2019. Frågan tog en vändning och under hösten 2019 beslutades det att Bussgods i Norrbotten AB skulle avvecklas men att Norrbotten samtidigt skulle bli delägare tillsammans med Region Västerbotten i Bussgods i Norr AB från och med våren 2020.

Kommunalförbundets direktion beslutade 2019 att avbryta processen med att bli delägare i Bussgods i Norr AB, dels mot bakgrund av Norrbotten då valt att ställa sig utanför fusionen med Bussgods i Norr AB, dels att tidigare fattade beslut om fusionen gällde fram till utgången av 2018. Därefter fattade Region Västernorrland och länets kommuner likalydande beslut om att avbryta processen med att bli en del av Bussgods i Norr AB.

Ordförandens sign

Hans Backlund

Justerandens sign

Dennis Moström

Exp den

Utdragsbestyrkande

Datum
2021-06-16**Dnr**
21NHU1**Sida**
11(29)**Förvaltningens bedömning**

Förvaltningen har berett ärendet om bussgods vid olika tillfällen under de senaste fem åren (2017 – 2021) i nära samarbete med främst regionledningsförvaltningen (ekonomi och juridik).

I enlighet med kommunallagen ska det kommunala ändamålet med bolag beskrivas i bolagsordningen. Enligt tidigare förslag till bolagsordning (från 2017) skulle ändamålet med bolaget (Bussgods i Norr AB) ha varit att bedriva gods- och terminalverksamhet på affärsmässiga grunder. I aktieägaravtalet föreslogs att bussgods i sig är en regionalpolitisk verksamhet.

Det är viktigt ur ett juridiskt perspektiv att det kommunala ändamålet regleras tydligt utifrån kommunallagens krav om att verksamheten ska rymmas inom den kommunala kompetensen. Det oklart hur detta regleras i Bussgods i Norr AB:s styrande dokument.

I utredningen om gemensamt bussgodsbolag från 2017 beskrevs det att Västernorrland (och då även Jämtland Härjedalen) skulle utsäts för en högre riskexponering än vad Norrbotten och Västerbotten skulle göra. Hur fördelningen och spridningen av risk i Bussgods i Norr AB är inte klarlagt.

Bussgods fanns tidigare i hela landet. Flertalet län har dock valt att avveckla eller avyttra verksamheten under 2000-talet då man bland annat bedömt att marknaden kan lösa uppdraget samt att inte är förenligt med en modern kollektivtrafik kombinera gods- och persontransporter.

Det ursprungliga syftet med Bussgods var att samnyttja transportresurserna (bussarna) och försörja områden med godstransporter i kombination med kollektivtrafik. Med tiden har förutsättningarna förändrats. Antalet godstransporter och privata transportföretag har ökat samtidigt som Bussgods i Västernorrland kör allt mer gods i särskilda lastbilar, istället för med bussar.

Dagens kollektivtrafikresenärer ställer högre krav på snabba resor för att ställa bilen till förmån för buss eller tåg. Linjer som är godsförande tar ofta längre tid, på grund av lastning och lossning, vilket kan minska nyttan eller relevansen med de godsförande busslinjerna.

Bussgodsverksamhet är också förenad med betydande investeringar i fordon och lokaler som är långsiktiga åtaganden. Bland annat krävs särskilda godsutrymmen på bussarna. Kostnader för specialbyggda

Ordförandens sign

Hans Backlund

Justerandens sign

Dennis Moström

Exp den

Utdragsbestyrkande

bussfordon belastar därmed regionens kollektivtrafikbudget och inte Bussgods i Västernorrland AB:s resultat.

Det är oklart vilket behov som Bussgods i Västernorrland fyller idag och om den privata transportmarknaden kan tillgodose det eller inte? Att bolaget går med vinst samt att det finns två affärsmässiga bud på verksamheten kanske talar för att den privata transportmarknaden kan tillgodose de behov av godstransporter som finns i hela länet?

Den samlade bedömningen över tid har varit och är att Region Västernorrland bör förorda att kommunalförbundet inte köper en tredjedel av aktierna i Bussgods i Norr AB och istället rekommenderar kommunalförbundet att sälja bolaget till någon av de två konkreta anbudsgivarna. Förvaltningens bedömning vilar i huvudsak på tre frågeställningar:

- vilken funktion och syfte som bussgodsverksamheten fyller och som inte bedöms kunna uppfyllas av den privata transportmarknaden,
- det oklara juridiska läget kopplat till offentligt ägande av ett bolag med vinstsyfte som opererar på en konkurrenskraftig och privat marknad, samt
- oklarheterna kring de ekonomiska åtagandena och riskerna som är förenliga med verksamheten över tid.

Det är också oklart varför det skulle vara ett mervärde för länets invånare att bussgodsverksamheten i Västernorrland ägs av det offentliga (kommunalförbundet) istället för av den privata marknaden med tanke på att det finns konkreta bud på bolaget från två marknadsaktörer.

Enligt förbundsdirectionens protokoll (24 mars 2021, § 30) råder ingen enighet bland kommunerna och regionen om vägen framåt för Bussgods i Västernorrland AB, då sju av nio ledamöter i directionen förordat att kommunalförbundet ska köpa aktier i Bussgods i Norr AB medan två av nio ledamöter förordat en försäljning.

Om ett enhälligt beslut inte kan uppnås föreslår kommunalförbundet att Bussgods i Västernorrland AB kan komma att fortsätta drivas vidare till dess att annat beslutats.

Processen med Bussgods har pågått i fem år och riskerar förlängas ytterligare utan att syftet med verksamheten eller att bristerna eller behoven kopplat till paket och godstransporter i länet är kartlagda. Det skulle vara en styrka att ta fram ett kunskapsunderlag om vilka områden i

Ordförandens sign Hans Backlund	Justerandens sign Dennis Moström	Exp den	Utdragsbestyrkande
---	--	---------	--------------------

Datum
2021-06-16

Dnr
21NHU1

Sida
13(29)

Västernorrland som inte har en acceptabel täckning eller service gällande transporter av paket och gods, som i dag fylls av Bussgods. Med ett kunskapsunderlag som utgångspunkt skulle en regional dialog kunna inledas om vilka metoder och resurser som kan vara lämpliga för att tillgodose en acceptabel paket- och godstransportservice i hela länet.

Beredning

Nämnden för hållbar utvecklings arbetsutskott 2021-06-09 §58
Joachim Jonsson (KD) deltog ej i beslutet vid utskottets möte.

Yrkande

Joachim Jonsson (KD) och Erik Thunefors (SD) yrkar bifall till beredningens förslag till beslut.

Överläggning

Under beredningen av ärendet enades nämnden om att tillföra en att:sats med följande lydelse:

” att avge svar på remiss från Kollektivtrafikmyndigheten”

Dennis Moström (C) och Fredrik Granholm (C) reserverar sig mot beslutet med motiveringen att ärendet bör gå vidare till regionfullmäktige för beslut.

Beslutsunderlag

Remiss Bussgods i Västernorrland AB:s framtid, **bilaga 6**
Förbundsdirektionens beslut § 30 Bussgods i Västernorrland AB:s framtid, **bilaga 7**
Presentation om förutsättningar för försäljning av Bussgods i Västernorrland AB, **bilaga 8**
Erbjudande om förvärv av aktier i Bussgods i Norr AB, **bilaga 9**

Beslut

Nämnden för hållbar utveckling beslutar på arbetsutskottets förslag

att för Region Västernorrlands del i första hand förorda en försäljning av Bussgods i Västernorrland AB, samt

Ordförandens sign

Hans Backlund

Justerandens sign

Dennis Moström

Exp den

Utdragsbestyrkande

Datum
2021-06-16

Dnr
21NHU1

Sida
14(29)

att för Region Västernorrlands del förorda att en regional kartläggning genomförs med syfte att identifiera vilka områden i länet som inte har en acceptabel täckning eller service gällande transporter av paket och gods genom den privata transportmarknadens försorg.

Nämnden för hållbar utveckling beslutade dessutom

att avge svar på remiss från Kollektivtrafikmyndigheten.

Reservation

Mot beslutet reserverar sig Dennis Moström (C) och Fredrik Granholm (C)

Delges

Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län
Kommunerna i Västernorrland
Bussgods i Västernorrland AB
Bussgods i Norr AB
Region Norrbotten
Region Västerbotten
Ärendansvarig
Handläggaren

Ordförandens sign

Hans Backlund

Justerandens sign

Dennis Moström

Exp den

Utdragsbestyrkande